

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ב טבת תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין כג.

דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ד' במשנה ברורה דין ז' "הכותב בשמאלו או לאחר ידו" עד סעיף ה'.

מוסר: חובת השמירה פרק י"ד מ"עוד אמרו שם" עד "ועתה נדבר אודות מידת הכעס".

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

האם יש איסור דאורייתא בכתיבה בשבת ביד שמאל?

ובימין - מדרבנן. וכן מי שהיתה דרכו לכתוב ביד ימין, אך היא נקטעה, והורגל לכתוב בשמאל - דינו כאיטר יד, שהכתיבה בשמאל אסורה עליו מדאורייתא. ולשולט בשתי ידיו, דהיינו שבאפשרותו לכתוב כתיבה רגילה בשתייהן - אסור מדאורייתא לכתוב בשתייהן.

[משנ"ב שם, כב (אות ז); ביאורים ומוספים דרשו, 59]

איסור מלאכת 'הכותב' מדאורייתא הוא רק בכתיבה ביד ימין, אבל כתיבה בשמאל אינה כדרך כתיבה, ואסורה רק מדרבנן. וכן כל כתיבה ב'שינוי', איסורה רק מדרבנן; וכגון האוחז את העט בין האצבעות כשחודו פונה כלפי גב היד, או שתופס את העט באמצעות המרפק או הפה. ול'איטר יד', שדרכו לכתוב בשמאל - אסור מדאורייתא לכתוב בשמאל,

הדף היומי בהלכה

האם מותר לעבור בשבת מול מצלמה המקרינה תמונות על גבי מסך?

מתחלפות בכל עת, ומסיבות נוספות. וכשאין דעת העובר נתונה לצילום כלל - יש מהפוסקים שהורה כי מותר לכתחילה לעבור שם, ויש שהקלו רק בשעת הצורך. (ויודגש, כי האמור מתייחס למצלמה שאינה אוגרת את התמונות).

[משנ"ב שם, כב (אות ח); ביאורים ומוספים דרשו, 60]

ציור או שרטוט תמונה, הם 'תולדה' של מלאכת 'הכותב'. ובהקשר לכך, דנים פוסקי זמננו האם מותר לאדם להכנס למקום שבו נקלטת תמונתו על ידי מצלמה ומוקרנת על גבי מסך, שהרי בכניסתו למקום זה משתנה התמונה המוקרנת על גבי המסך.

ולדעת פוסקים רבים, אין בשינוי התמונה איסור כתיבה דאורייתא, משום שאין זו דרך כתיבה, או משום שזהו 'כתב שאינו מתקיים', כיון שהתמונות

הדף היומי בהלכה

האם מותר ליצור מילים מאותיות מגנט בשבת?

כתובות; ויש שאוסרים גם באופן זה. ואותיות העשויות ממגנט - יש אומרים שאסור להצמידן למשטח מתכת בשבת וליצור מהן מילים, כיון שמעמידן על בסיס אחד והוא נחשב כחיבור של האותיות; ויש שהסתפק בדבר.

[ביאורים ומוספים דרשו שם, 61-62; וראה משנ"ב שם, כב (אות ח)]

'פאזל' של ציור או אותיות, שחלקיו מתחברים זה לזה - אסור לחברם בשבת, משום איסור מלאכת 'הכותב'; ואף אם חלקיו אינם מתחברים זה לזה, אך הם נתונים במסגרת המחזיקה אותם יחד - אסור להניחם במסגרת. אולם, אם חלקיו אינם מתחברים, ואינם נתונים במסגרת - לדעת פוסקים רבים מותר להעמידם זה לצד זה בשבת, למרות שנוצר בכך ציור, או מילים

במהלך הדברים הזכיר הבחור את שם החר הגבוה בעולם, 'אורסט'. לתומי שאלתי אותו: מה זה אורסט? ... הבחור פקח זוג עיניים תמהות. "מה!?! בחור כמוך לא יודע מה הוא ה'אורסט'?"

מה יותר גבוה מהחר הכי גבוה בעולם...

דברים אמורים! חסרה לך ידיעה פשוטה כל כך! הבחור ציק נעמד על מקומו והביט עלי שוב בהלם. "בחור בגילך לא יודע?!"
עד שאני חושב מה להשיב לו, ר' שמשון פינקוס בחושי החדים כבר נותר ממקומו ונעמד מאחור לדינו. הוא כאילו נדחק לתוך השיחה בינינו, הניח יד על הסטנדר ושאל בנעימות. "סליחה רגע, אפשר לשאול משהו? בבקשה", פנה גם לאותו בחור, "אולי אתה יודע האם יש פיגול בחצי מתיר או אין פיגול בחצי מתיר?"
הבחור הסתכל עליו כתרנגול בבני אדם. בקושי ידע לחזור על המשפט. "מה זה פיגול בחצי מתיר?" ואז ר' שמשון פסע פסיעה חדה לאחור בהלם. "מה?! הליט ראשו בין כפות ידיו וקולו הדהד בין הספסלים הריקים שבהיכל. "מה? בחור בגילך אינו יודע על מושג של מפגל בחצי מתיר?! הלא זו סוגיא מפורשת בזבחים ובמנחות! נער כמוך ועדיין חסרה לו ידיעה כזו! מנחת סולת ולבונה שפיגל רק באחד מהם, או שפיגל באחד משני הלחם של חג השבועות, החג שהיה אמש. פיגול בחצי מתיר בחור לא יודע?!" סיים ושב למקומו.
בוודאי היתה לר' שמשון מטרה ברורה, למנוע מבן תורה מובהק את חלישות הדעת מול העולם הרחב, עריו והריו הגבוהים. הם אומרים לנו מה חשוב לדעת ומה לא? המושגים שלנו גבוהים הרבה יותר מהר האורסט, והמושגים שלהם שקועים עמוק בתהום רבה.

(הרב רפאל ברלזון יתד נאמן ויחי תשע"ב)

מה יותר גבוה מהחר הכי גבוה בעולם...
היה זה בימי טרום רבנותו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל בקהילת אופקים. הוא התגורר בעיירה כאברך ושימש בישיבת אופקים כמשגיח וכמשיב. העיירה הייתה אז רחוקה ממרכזי התורה. הנסיעה למקום לא הייתה נוחה כהיום, וכאשר כבר הגיעו לעיירה קידם את הבאים חול לבן, קילומטרים של אדמה מדברית הקיפו את כל האזור.
רבי שמשון פינקוס הגה בתורה בין כותלי הישיבה, כמו כן בקבוצה קטנה של בחורים ואברכים צעירים מפוניבז' הסתופפו בישיבה כדי להאדיר את הצלחת הישיבה, שהלכה והתפתחה באותם ימים בזכות המסירות של ראשיה.
מספר בעל המעשה שליט"א, כיום מחשובי המשגיחים בארץ הקודש. באותו קיץ הגיע לישיבת אופקים תלמיד מחו"ל שהיה רחוק מהווי של תורה. בחור שניסה להיקלט בין כותלי בית המדרש. ערב שבת שאחרי חג השבועות הישיבה התרוקנה כמעט מתלמידים, שנסעו הביתה לשבת שאחרי השבועות. באותו יום ו' אחה"צ ישבת ולמדתי בבית המדרש הריק מבחורים. כמה ספסלים מאחור ישב ר' שמשון והגה בתורה לבדו בשקידה מדהימה. והנה נכנס להיכל אותו בחור תושב חו"ל והתקרב אלי. אינני זוכר מה הציק לו באותה שעה, אך זכורני כי שוחח, שאל, התעניין, השתדלתי להקשיב לו באורך רוח.
במהלך הדברים הזכיר הבחור את שם החר הגבוה בעולם, אורסט, ואמר: "אם משהו מטפס על האורסט ועולה..." לתומי שאלתי אותו: מה זה אורסט? לא ידעתי בכלל מההר ומשמו. הבחור פקח זוג עיניים תמהות. "מה?! נימת לזול נשמעה בקולו, "בחור כמוך לא יודע מה הוא אורסט? מי בגילך לא יודע במה

הסיפור היומי

רייכמאן הביע את בקשתו, ומיד הוסיף כי הלימוד כה יקר בעיניו, עד שהוא מוכן לשלם על כך בצ'ק מזומן על סך עצום של כמה וכמה מליוני דולרים שבעזרתם יוכל רבינו לחתן את כל נכדיו...

"מאלפי זהב וכסף" - כפשוטו

ואכן באחד מימי חול המועד עלה הרה"ג ר' יוסף זצ"ל לבית חמיו בירושלים וצירף אליו את המבקש ונכנס אל הקדש פנימה. רייכמאן הביע את בקשתו, ומיד הוסיף כי הלימוד כה יקר בעיניו, עד שהוא מוכן לשלם על כך בצ'ק מזומן על סך עצום של כמה וכמה מליוני דולרים שבעזרתם יוכל רבינו לחתן את כל נכדיו... רבינו התייחס אליו בכבוד אך אפילו התלבטות קלה לא נרשמה על פניו. הוא ענה מיד שאינו מסכים מכיוון שחברותא כזו תפריע לו בסדר הלימוד שלו, ושאל בתמיהה: וכי נראה לך שבעבור כמה מליוני דולרים שווה לשנות זמן מועט מסדרי הלימוד?!

(כתבי הגרי"ש אבות ח"א)

אחד ממתפללי ביה"כ 'דברי שיר' בבני ברק, ר' ירוחם פישל פפר זצ"ל, פנה להרה"ג רבי יוסף ישראלזון זצ"ל חתן רבינו הגרי"ש אלישיב זצ"ל ובקשה בפיו: יש לו אחיין, גביר אדיר, בן למשפחת רייכמאן, הרוצה עד מאד לזכות ללמוד עם חמיו, רבינו זצוק"ל, חברותא פעם אחת בחודש, והוא מבקש שייסע איתו לירושלים כדי לדבר על כך עם רבינו.
הרה"ג ר' יוסף זצ"ל שהכיר היטב את סדר יומו של חמיו העמוס עד לעיפיה, אמר כי לא נראה לו שחמיו ייעתר לבקשה כזו, ולכן נראה לו מיותר לנסוע באופן מיוחד עבור ענין כזה, אך בימי חול המועד הוא בין כך משתדל מאד להגיע לביקור, ואם רצונו בכך יקרא לו והם יכנסו ביחד אל רבינו ויציעו לפניו את הבקשה.

האם העולה האחרון לתורה אומר "חזק חזק ונתחזק" יחד עם כל הציבור, לפני הברכה שלאחריה?

ומה הדין במקרה שהבעל-קורא עלה לעליה האחרונה - האם יחזור ויאמר "חזק" אחרי אמירת הציבור? הטעמים, המנהגים והדינים של אמירת 'חזק' בסיום חומש מספר התורה

(שו"ת מהר"מ מינץ סי' פ"ה) ב) מפני שהתורה מתשת כוחו של אדם. ג) לפי המשנה שאומרת שתורה צריכה חיזוק (פרי חדש סימן קל"ט ס"ק א'). העולה לתורה לא יאמר "חזק" לפני הברכה, משום הפסק בין קריאה לברכה (שולחן הקריאה, קצות השלחן, לוח אר"י, ועיין באורחות רבינו שנהג שהעולה לתורה כן אומר 'חזק' - והטעים הגר"ק שברכה אחרונה לא הוי הפסק כמו בברכה שלפניה כי אין עובר לעשייתן - אליבא דהילכתא גליון 21) אם הבעל קורא עולה שביעי אחרון, והרי הוא מכריז 'חזק' אחר הקהל, יש שרצו לומר שגם כאן יאמר, אף שהעולה אינו אומר משום הפסק, מכ"מ כיון שבדיעבד לא חשיב הפסק א"כ אין ראוי לבטל המנהג שהבעל קורא מכריז אחר הקהל "חזק חזק ונתחזק" (קובץ בית אהרן שנה כ"ו אות א'), אולם בשו"ת רבבות אפרים (ח"ב סימן צ"ח) מצדד שהבעל קורא לא יאמר, אלא אחר יחזור בשבילו ויאמר "חזק".

גם אלו שאין נוהגין לעמוד בכל קדיש, בקדיש זה שלאחר קריאה"ת, כיון שנעמדו לאמירת "חזק" ישארו עומדים באמירת ה"חצי קדיש" כדן "קדיש" שתפסו בעמידה.

נהגו לעמוד בפסוק האחרון של סיום הספר (זר התורה, שולחן הקריאה ועוד, בשם גדולי האחרונים), ורצוי שהקורא יפסיק קמעא לפני הפסוק האחרון, מפני הרעש שנגרם בגין קימת כל הקהל, וגם שהקהל טרודים לקום ולא ישמעו את קול הקורא.

נהגו להכריז ולומר למסיים לקרות בתורה בסוף כל ספר - מחמשה חומשי תורה - "חזק" (ביאור הגר"א והגהות רעק"א בסי' קל"ט ע"פ הרמ"א שם שהוא ממס' סופרים).

יש שאמרו ג' פעמים "חזק", שהוא בגימטריה משה (חתם סופר ועוד), אולם מנהגו הוא לומר פעמיים "חזק" ובפעם השלישית "ונתחזק", כלומר "חזק חזק" - לעולה לתורה, "ונתחזק" - גם הציבור, והוא ע"ש הפסוק (ש"ב י - יב): "חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו" (ערוך השולחן).

טעם לאמירת "חזק", דסמכוהו על הפסוק בספר יהושע "לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך חזק ואמץ" ואיתא במדרש עה"פ הזה: שכשסיים התורה אמר לו הקב"ה "חזק יהושע ואמץ יהושע" (רמ"א קל"ט, ועיין ב"י סי' קל"ט, ואבודרהם). כמה טעמים לאמירת "חזק חזק ונתחזק". א) טעם שאומרים בסיום כל חומש חזק חזק ונתחזק הוא כמו בסיום מסכת שאומרים הדרן עלך שיחזור ולא ישכחנה, כך אומרים כאן, חזק שסיימת החומש, וישר כוחך ושוב תתחיל

(גליון 'מאור השבת' ויחי תשע"ד)

"ואם כי אין ביכולתנו להתענות ולסגף כמקדם, אבל בלי ספק כי צער הסבל והסיגוף בכבישת הרצונות יותר נשגב ויותר מועיל מצער מניעת האכילה"

ומה הדין במקרה שהבעל-קורא עלה לעליה האחרונה - האם יחזור ויאמר "חזק" אחרי אמירת הציבור? הטעמים, המנהגים והדינים של אמירת 'חזק' בסיום חומש מספר התורה

• מה טוב היה להנהיג בימים האלה למוד ספר 'אורחות חיים להרא"ש', והובא בסידורים, ולחלקו לימים, כמו שהרגיל הגאון בעל התו"ט ז"ל" (שם).

• בימים אלו יש להיזהר בקפידא מלדבר לשון הרע, שברית הלשון חמור יותר (פמ"ג תרפ"ה, והאר"י ז"ל).

• תיקון גדול בימים אלו, לקדש עצמו במותר לו (ברכ"י, וכה"ח סקל"ז).

• צריך ליזהר בימים אלו מלה"ר ומשיחה בטלה ושחוק (יסוד ושורש העבודה, פמ"ג, יוסף אומץ).

• חידושי תורה הינם תיקון גדול לכל עוון ולכל חטאת, ובפרט לעוון המר וכו', שתיקונו שיטרח במוחו לחדש חידו"ת, וזה לבנות מה שהרס (פלא יועץ, שבט מוסר, וראה אגלי טל מה שביאר בזה)

מתוך מאמר בגליון מאור השבת ויחי תשע"ג)

• כתב האר"י ז"ל בפ"י התורה שימים אלו מסוגלים לתקן עוונות יותר מכל השנה המתענים, לכן מתחיל מ'פ' שמות שאז התחיל השיעבוד, ונגמר ב'פ' כי תקנה עבד עברי" (בא"ה תרפ"ה סק"ב, הובא שם במ"ב).

• יש נוהגין בשנה מעוברת לקבוע תענית בכל יום חמישי מפרשת שובבי"ם ת"ת (מג"א שם). ובברכי יוסף כתב: "ומנהג תעניות אלו בכל השנים אלא שבשנה מעוברת מתקן יותר כמ"ש מהרח"ו זצ"ל" עכ"ל.

• במלבושי יו"ט (תויו"ט) כתב הטעם שמתחילים מפרשת שמות, משום הנאמר "הנה צעקת בני ישראל וגו' ועתה לך ואשלחך וגו' עד פרשת שקלים שאז משמיעים על השקלים לתת צדקה והוא במקום תענית (א"ר סק"א).

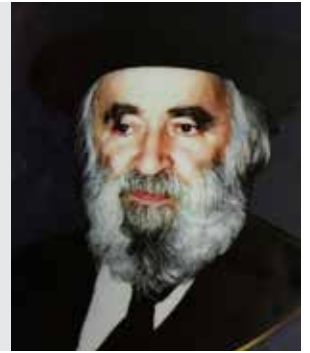
• נוהגים ללמוד מסכת כריתות משניות וגמ', וספרי יראים בימי השובבי"ם (יסוד ושורש העבודה).

• אחד שאל לרבינו [-מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א] על ימי השובבי"ם האם יש לנהוג בהנהגות מיוחדות בימים אלו, והשיב רבינו: "יש במשנה ברורה שמדבר מזה, ומי שחפץ יעיין שם לראות מה שכותב (ע' סי' תקס"ו ס"ב ביה"ל ד"ה ויש, וסי' תרפ"ה מ"ב ס"ק י"ח), אבל מי שיושב ולומד לא צריך שום דבר חוץ מתורה" (דברי שיח מתוך מנחת תודה').

• נעים גורלכם כי נתקשרתי להתחזק בימים קדושים האלו, ואם כי אין ביכולתנו להתענות ולסגף כמקדם, אבל בלי ספק כי צער הסבל והסיגוף בכבישת הרצונות יותר נשגב ויותר מועיל מצער מניעת האכילה" (כתבי הסבא מקלם עמ' ל').

• ראייתי בשם האר"י ז"ל: ליזהר בימים הקדושים האלו מכעס וקפדנות, ולכוין בברכת הנהנין" (שם).

לרבנו היה חדר פרטי בקהילה שהיה סגור ומסוגר על מנעול ובריה, שנים רבות לא היה לאף אחד מושג למה הוא משמש. היו כל מיני התלחשויות: חדר התבודדות, חדר ללימוד קבלה וכו', ממש חידה שתומה. עד שיום אחד התגלה הדבר

הגאון רבי חיים קריסוויטקה זצ"ל ועסקי הצדקה

המושטת לי. אינני רואה מטבע, אני רואה רק מעשה חסד. אני מעמיד אל מול פני את הנצרך שבעבורו התרמתי, ואין לי כל כוונה אחרת מלבד הרצון להקל מעל האביון את מסכנותו ומצבו. הסמך רבנו לדבריו את הגמרא ת"ר "כי צד מרקדין לפני הכלה, בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא, וב"ה אומרים כלה נאה וחסודה. אמרו עליו על רבי יהודה בן עילאי שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה, ואומר כלה נאה וחסודה. רב אחא מרקיד לה אכתפיה ומרקד, דדמי ליה ככשורא". - מכאן למדתי, אמר רבנו, שבשעת עשיית חסד, אין שום ענין אחר להסתכל בו, מלבד טובת הנזקק; וכך אני נוהג בשעת מעשה ההתרמה לצדקה. נביא פה דוגמה אחת מני אלף עד כמה גדל כוחו של רבנו זצ"ל בשכנוע בעלי אמצעים לתרום לצרכי הצדקה ולמעשיו הטובים והכבירים והמסופעים, ללא הגזמה והפרזה, בכל רחבי תבל.

"מה מצעדי גבר כוננו" - השקעה משתלמת

סיפר לי ידידי בעל בעמיו ונגידי, שלפני שנים רבות פגש חמיו את רבנו בירושלים, רבנו נתן לו מיד הרגשה טובה ונעימה, הראה לו אותות שמחה וחיבה ואחרי החלפת דברי נימוסין שגרתיים התעניין רבנו מה לידידי בירושלים? חמי סיפר לרבנו שהגיע ארצה להשלים עסקא בנכסי דלא ניידים, היות ששמע מעמיתיו הסוחרים שהשקיעו כספים בארץ ישראל, רכשו יחידות דיור וכדומה, אי לכך עלה בלבו להצטרף גם הוא ליוזמה והאמין בכל לבו שחוץ מהפן האידיאולוגי אשר לפי השקפתו יש ענין נשגב להשקיע בארץ ישראל, מאמין הוא בכל לבו שההשקעה כדאית גם מבחינה מסחרית ובודאי תניב גם פירות נאים ומשובחים בע"ה. "עומד הנני לרכוש יחידת דיור בסכום של כמאה אלף דולר (סכום די מכובד בעת ההיא) בציפיה לרווחים נאותים", נידב מידע ופרטים לרבנו. רבנו האזין בתשומת לב לדברי הגביר ופתאום אמר לו: אני מציע לכבודו עסקת חיים שהנני ערב לו כי הרווח הוא מובטח וללא סיכון בכלל. חמי פער זוג עיניים וחשב לעצמו מה יכול כבר רבנו להציע לסוחר ממולח כמוני? הרב לא נתן לו הרבה זמן להגות להתעמק ולנחש, ומיד המשיך ופירש את שיחתו. בונה אני היום ישיבה חדשה בירושלם, וכך ללא טיוח ניגש ישר לענין והסביר לחמי את גודל הזכות להיות שותף במפעלו החדש, וכך בבטחון העצמי שאפיין בכל שנותיו את רבנו מציע לו ללא כחל וסרק להשקיע את מאה אלף הדולרים בבנין שהנו עומד להקים. וכאן התרחש הנס, חמי לא התווכח ועל אתר ויתר על השקעותיו והשליש לידי רבנו את הסכום במלואו וכך נעשה שותף פעיל באחד ממעשי הצדקה של רבנו...

(קטעים מתוך הספר מים חיים)

זבולן לחוף ימים ישפן (בראשית מט, יג)

היה הרב נאה דורש ונאה מקיים. כל זוכריו מעידים כי בהיותו עוסק בצדקה, נמנע מלבזבז דולר מיותר לצרכיו האישיים. היה טורח, ולא הרשה לעצמו שום נוחיות ושום דבר שלא לצורך ממש. מעולם לא לקח מונית, העדיף לנסוע ברכבת, בארה"ב ברכבת תחתית, ובארץ ישראל באוטובוסים וכדומה. לא אחת פגשוהו בתחנת רכבת בבריסל סוחר מזוודות ורק לאחר הפצרות ניאות שיעזרו לו... סיפר לי אברך, אשר זכה לשמש את רבנו בסוף ימיו, שפעם קרה והביאו לרבנו תרופה מסוימת, ולרבנו נודע שמחירה היה יקר מאוד, כשלושת אלפים פרנקים בלגיים (בסביבות המאה דולר). הרב הצטער מאוד ולא הפסיק להתלונן על שהוציאו כל כך הרבה כסף לצרכיו האישיים. האברך היה נבוך ולא ידע איך לצאת מהסבך ופשוט לא הגיב. היה בטוח שעל רבנו מעיקה ההוצאה עקב מחסור במזומנים.

לא עברה חצי שעה ואיזה ענין בן טובים דפק על דלת רבנו ושטח את בקשתו, וכנראה מצבו נגע ללבו. על אתר, בלי לחשוב פעמיים, הוציא סכום של כחמש מאות דולר והושיט לו את נדבתו.

לרבנו היה חדר פרטי למעלה בקהילה שהיה סגור ומסוגר על מנעול ובריה, כיום הוא משמש לחדר הפרטי של המרא דאתרא שליט"א (הרחיבו אותו וצרפו עוד חדר) ושם הרב מקבל קהל. לאף אחד לא היה שם דריסת רגל חוץ מאשר למנקה, וגם אז לא השאיר רבנו אותה לבדה אלא ישב בחדר ולמד, כמובן עם דלת פתוחה... שנים רבות שימש החדר הזה את הרב באופן פרטי, ולאף אחד לא היה מושג לשם מה הרב משתמש בחדר הזה. באופן טבעי הדבר עורר כל מיני התלחשויות; חדר התבודדות, יושב ולומד דברי קבלה וכו', ממש חידה שתומה. עד שיום אחד התגלה.

לרב היה קשר הדוק עם אחד החרשתנים (תעשיין) הגדולים בבלגיה בעל בית החרושת Salik, ורבנו הצליח לשכנע אותו כי כל הסחורה הפגומה שיוצאת מקוי היצור שלהם תנתן לרבנו למטרות צדקה. לרב היו מזוודות ענקיות, והן שכנו שם בחדר, ומדי תקופה נסע הרב לבית החרושת ולקח את הסחורה. הכל בגפו ממש ולא נתן בשו"א שיעזרו לו. יהודי מעיד שפעם פגשו בתחנת הרכבת (אפילו מונית הוא לא לקח) והציע את עצמו לעזור לסחוב את המזוודה, אך הרב סירב בתוקף ולא גילה מה תכולת המזוודה. הסחורה הגיעה לחדר "העלום" - המסתורי" בבית הקהילה, ושם רבנו מייין את הסחורה, ארז אותה, כל מכנס ומכנס כחבילה נפרדת... הלך לבד לבית הדואר ושלה אותם לרוסיה. הסכום שהתקבל תמורת כל מכנס הספיק למחיה במשך כחודש ימים.

אינני רואה את פני התורם

כשאני מתרים יהודי לצדקה, אינני מסתכל כלל על פני התורם, ולא על המטבע

רבי שמעון קאלפוס זצ"ל, בא בחלומו אל החברותא יבדלה"ט רבי מרדכי אהרן שיינברגר ואמר לו: "אינני יכול לתאר לך את הנעשה למעלה..."

ציון הלוי

על קבלת יסורין מאהבה - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מבהיל הרעיון! מגיד המישרים הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א סיפר על רבו הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל, מגדולי אדירי התורה ומחשובי תלמידי ה'חזון איש', שכאשר סבל באחרית ימיו יסורים נוראים משבירת הצלעות, תגובתו היתה כך: "ריבוננו של עולם! הרי רק אתה יודע עד כמה כואב לי כעת במצבי, והרי כמה שכואב לי ואני מתייסר, לך הדבר מכאיב פי כמה וכמה, שנאמר 'עמו אנוכי בצרה'. אז מדוע אתה מייסר אותי? כי אתה רוצה שאגיע בצורה מזוככת וטהורה יותר ללמעלה! אם כך תודה רבה לך ה' יתברך שהינך כה סובל כביכול עבורי רק כדי לזכר אותי". את סיבת בוא היסורים עליו, סיפר אחיו הגאון רבי מאיר גריינמן שליט"א, לאחר פטירתו: "באסרו חג פסח תשס"ט, כשיצא לנחם את בני הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל ראש כולל 'חזון איש', ביקש לקבל יסורים מן השמים, וכבר למחרת נפל ארצה ונשתברו כל עצמותיו. לימים הוא התבטא שהנפילה היתה בהרגשה כי בא מלאך מן השמים והפילו ארצה.

"מאז, סבל יסורים נוראים עד יומו האחרון ורבים מהם לא נודעו ונותרו בהסתרה. כל זאת מלבד מוגבלותו שהיה נצרך להיות בישיבה כל העת בלא אפשרות לזוז. הוא הגדיר זאת בעצמו: 'ישיבת בית האסורים שש שנים רצופות'. אולם במשך כל הזמן הזה, המשיך בלימודו עם התלמידים ברציפות, בבחינת 'אדם כי ימות באוהל' - אפילו בשעת מיתה! יחד עם זאת, נהג בזהירות מופלגה בדקדוק המצוות, בטורח ובצער גדול שלא שמענו כדוגמתו, והיה מבקש תמיד לסבול את כל היסורים באהבה בעולם הזה, כדי להגיע בטהרה לעולם הבא."

ביטוי מפליא אמר פעם מרן הרב שך זצ"ל להגה"צ רבי מרדכי קרפמן זצ"ל, שהיה תלמיד חכם מופלג ובעל יסורים גדול: "אמנם אינני מאחל יסורים לאף אחד, אבל אני מקנא בבעל יסורים!".

בליל שבת קודש עברתי פעם סמוך לביתו של הגאון רבי משולם דוד סאלוויצ'יק שליט"א, ראש ישיבת בריסק, והוא היה אז בעיצומו של 'שיעור חומש' לפני חבר תלמידים מקשיבים. ושמעתי איך שהוא מתאר ברטט ובמורא את דברי ה'ראשית חכמה' על ענייני שכר ועונש ועונשי הגיהנם, אשר תסמנה שערות ראש לקרוא אותם (ראה בהרחבה בשער היראה פרק ג), וכה אמר: "בודאי שאף אחד לא מחפש יסורים, אך מי שזימן לו כבר ה' יתברך יסורים שישמח בהם! כי כל התיאורים של ה'ראשית חכמה' הם למי שלא עבר כאן יסורים..." סיפור נפלא שמעתי מידידי הגאון רבי זונדל שטרן שליט"א, ר"מ בישיבת 'קמניץ' בירושלים, אשר בעל המעשה אישר את אמיתות פרטיו:

לפני כעשרים שנה נפטר בירושלים יהודי צדיק בשם רבי שמעון קאלפוס זצ"ל, הוא היה מוכר כבעל צדקה וכידוע חכמת הנסתר, ולמד חברותא עם יבדל לחיים - הגאון רבי מרדכי אהרן שיינברגר שליט"א שליט"א, מגדולי גאוני ירושלים. ככלות ימי השבעה הוא בא בחלומו אל החברותא רבי מרדכי אהרן, ואמר לו: "אינני יכול לתאר לך את הנעשה למעלה, אולם דבר אחד אומר לך מה שנאמר בחז"ל (פסחים ג, א) 'עליונים למטה ותחתונים למעלה', הוא מדויק להפליא!". התעניין רבי מרדכי אהרן: "והיכן אתה נמצא שם למעלה?" השיבו רבי שמעון: "פתחו לי את כל השערים, משום שהייתי כל ימי בעל יסורים וקיבלתים באהבה, ומשום היותי גבאי צדקה..."

המלווים ניסו להיזכר איזה משפט נוראי נאמר שם, שעליו אמר רבינו שהוא ה'מעשה שטן' בהתגלמותו, ולא העלו דבר. הם התפלאו, כיצד לא שמו לב לאותו משפט אומלל שנאמר?

"ויעש לאביו אבל שבעת ימים"

בזכרונם אם עמד שם אחד מבני המשפחה שאינו שומר תורה ומצוות שאמר דבר מה, אך למרות רוב המאמצים לא הצליחו לרדת לדעתו של רבינו, מה היה אותו משפט נוראי שנאמר בבית האבל שאינו אלא ה'מעשה שטן' בהתגלמותו. כשחזרו ושאלו את רבינו, על איזה משפט יצא הקצף, מה נאמר שם שלא הרגישו בנוראיותו, השיבם רבינו: בסוף כל דברי השבח על הנפטר הוסיף אחד מהיושבים שם משפט אחד נוראי, בו אמר: "כאלו מעלות, זה לא לדור שלנו, הנפטר לא היה שייך לדור שלנו". אתם מבינים מה ה'מעשה שטן' שנאמר במשפט קצר זה? אין לכם מה ללמוד ממעשיו! הוא לא מחייב אותנו דברי! כל הנהגותיו שייכים רק לדורות הקודמים, לא לנו! כך, בכמה תיבות בודדות של 'מעשה שטן' מבטלים את כל ההתעוררות שמתעוררים בבית האבל, עד שהחי כבר אינו נותן אל ליבו, ומאבד את טובת בית האבל.

(גיליון האיחוד בחידוד, ויחי תשע"ח)

פעם כשיצא מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל מניחום אבלים אצל משפחתו של נפטר דגול, פנה למלוויו בשאלה, אם ראו את ה'מעשה שטן' בבית האבל... לתמיהתם של המלווים ולתשובתם השלילית, השיב רבינו שהוא ראה אותו... והוסיף להסביר:

ידועים דברי הפסוק בשבח ההליכה לבית האבל (קהלת ז' ב'): "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו", שמבואר בו שעיקר מעלת ההליכה למקומות אלו הוא משום סופם, כדי שהחיים יתנו אל לבם. והנה ישבנו בבית האבל, והאבלים והמנחמים דיברו בשבח מעשיו הטובים של הנפטר, אלא שבסיומם היה מי שהוסיף משפט השלמה שעקר וביטל את כל ההתעוררות, וזהו ה'מעשה שטן' בהתגלמותו.

המלווים שניסו להיזכר איזה משפט נוראי נאמר בתוככי בית האבל, שעליו רבינו אמר שהוא ה'מעשה שטן' בהתגלמותו, ולא העלו דבר. ניסו להעלות

הבלוטות הזעירות שבראש הנחש מכילות רשת של 7000 קצות עצבים. הוא חש באמצעותם בשינויי טמפרטורה שאינם עולים על שלוש מאיות המעלה, ומסוגל להגיב עליהם בזמן בלתי ייאמן של 35 אלפיות השניה

מערכת האינפרא אדום המשוכללת ביותר בעולם

מכשיר מעשה ידי אדם.

המידע מן הקרום הזה מועבר לאיזור האחראי על הראיה, שם הוא מנותח באופן הדומה לניתוח האותות המגיעים מן העיניים. יכולת ההפרדה של גלאי האינפרא אדום נמוכה בהרבה מזו של העיניים, כך שתמונת החום שמתקבלת הינה גסה למדי, אך היא מספיק מפורטת כדי לגלות כל יצור בעל דם חם העובר בסביבה.

לנחשי הפיתון ולצפעונים יש גם חיישני חום בפיהם והם עוזרים להם לכוון את ההכשה בדיוק קטלני לעבר הטרף. גם נחש העכסן, הצד בעיקר בלילה, מסתייע בחיישנים שכאלה כדי לצוד את טרפו. יש לו בין הנחיר לבין העין גומה המגלה קרינת חום, והיא כל כך רגישה, שהיא מאפשרת לו להרגיש עליה של שלוש מאיות מעלה ולזהות בדיוק מאיזה כיוון מגיעה הקרינה. יכולת זו מאפשרת לו לגלות בחשיכה מוחלטת אפילו סנאי קטן חסר תנועה במרחק של חצי מטר. הוא זוחל על הקרקע לעבר הטרף בדממה כמעט מוחלטת, ובהגיעו לטווח פגיעה הוא מסתער. הראש נורה קדימה במהירות של שלושה מטרים לשניה, ושתי שיני הארס הענקיות מזריקות לבשר הקורבן מנה גדושה של ארס קטלני במיוחד.

(סוד השמחה פרק כט)

"אך הטרפים המיוחדים לאישי מיני החיים רבו מספר והחכם כאשר יתבונן בהם ויבין סבותם יכיר חכמת מחשבת הבורא יתעלה בהם ועליהם אמר דוד (תהלים קד) כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו" (שער הבחינה פ"ה). אחת הדרכים לגלות בעלי חיים היא באמצעות חום הגוף הנפלט מגופם. בשיטה זו משתמשים חלק מהנחשים, שעל ידי קולטני חום הם מסוגלים לראות מכרסמים בחושך גמור. החום הנפלט מבעל החיים מקרין לנחש תמונה כמעט מדויקת של העצם הנע מולו. היות ויכולת זו מאפשרת לראות בחושך גמור, חלק מהנחשים פעילים יותר בלילה, בחושך שמאפשר להם לזהות ביתר קלות את הטרף.

בין הנחשים הניחנים ביכולת זו נכללים הנחשים ממשפחת החנקנים. יש להם בשני צידי הראש, בין העיניים לנחיריים, שתי בליטות זעירות שהן איברים רגישים לחום. איברים אלו, בדומה לעין, פועלים בשיטה הדומה למצלמה, אך הם קולטים קרינה אינפרא אדומה, כלומר גלי חום, ולא אור. הקרום המתוח על הקרניים הזעירות הללו מכיל רשת של 7000 קצות עצבים, המגיבים על שינויים זעירים בחום ובונים מהם תמונת חום. המערכת היא כל כך רגישה, עד שהנחש מבחין בשינויי טמפרטורה שאינם עולים על שלוש מאיות המעלה, והוא מסוגל להגיב על שינויים אלו בזמן בלתי ייאמן של 35 אלפיות השניה, מהירות הגבוהה עשרות מונים מכל

"כמה נואלו הרבה מבני אדם שטבעם תמיד לדרוש מחבריהם מה דיבר פלוני אודותם"

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ומחטיא את חברו...".

הדברים אמורים לגבי הצד המפציר, ומה יעשה אותו חבר הנתון ללחץ ההפצרות המרובות? בביאורים ומוספים מציינים למה שכתב ח'חפץ חיים' לעיל בכלל א' סעיף ח': "ולענין מה להשיב אם שואלו מה דיבר פלוני אודותי, תלוי בזה: אם יש לו עצה להשיבו באופן שלא יהיה שקר גמור, וגם לא יהיה רכילות, ישיבהו באופן זה ולא יוציא שקר מפיו. ואם הוא מבין שחברו לא יקבל זה לתשובה, מותר לומר שקר גמור מפני השלום". ואף שלכאורה עדיף שישתוק ולא יאמר אפילו מקצת שקר, יש שביאר (עלי באר) שאם ישתוק כאן יבין השואל מזה שפלוני דיבר עליו וזה אבק רכילות, ועל כן הותר לדבר ולשקר במקצת מפני השלום.

בסעיף ה' מכלל ה' בהלכות רכילות, מעורר ח'חפץ חיים' "כמה נואלו הרבה מבני אדם שטבעם תמיד לדרוש מחבריהם מה דיבר פלוני אודותם, ואפילו אם מדיעת דבר הזה אין נפקא מינה להם על להבא. וכשהם אינם רוצים לגלות להם, מפצירים בהם הרבה עד שמגלים להם מה דיבר פלוני אודותם. ויש באלו הדברים גנאי, ומקבלים את הדבר לאמת גמור, ועל ידי זה נעשו שונאים גמורים...".

וכותב רבנו בחומרת הדבר, שהרי אפילו אם היה חברו מספר לו מעצמו, ללא שביקש, ואפילו היה זה דבר שנוגע לו להבא - היה אסור לו להאמין בזה, רק לחוש. ואם אין הדבר נוגע לו על להבא, אסורה אפילו השמיעה - "ועל אחת כמה וכמה לעמוד על חברו ולהפצירו עד שיבוא המספר לכלל סיפור רכילות והשומע לאיסור קבלת רכילות, דהוא אסור, והוא חוטא